

הכתב והקבלה שמוט פרך לה פסוק ה

(ה) קחו מאתכם. אמרו במכדרשי' (ד' Katz'a) מאתכם ודי, ולאקדמייתא דכתיב (תרומה) מאת כל איש, בגין דבעה קב"ה לאכללא אינון ערבות רב בהדייהו דישראל וכלהו אתפקדו לمعدן עובדא דמשכנא, לבתור דסתו אינון ערבות רב ועבדו ית עגלא אמר קב"ה מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא אלא מטהרא דישראל בלחודייהו, لكن כתיב ויקהיל משה את כל עדת בני ישראל וכתיב בתרי' קחו מאתכם, שעובדא דמשכנא לא יתעבד אלא מישראל בלחודייהו ולא מאינון ע"ר. מבואר בזה דעתיו על מלאכת המשכן שבפרשת תרומה ותצוה היה קודם מעשה עגל. ודלא כרש"י שכتب (כי תשא ל"א י"ח) דמעשה עגל קודם לצוו מלאכת המשכן. וממצאיו לבעל משכיל לדוד שהתעורר בזה על פירוש"י שם, וכותב ליישב אף על גב שבארבעים יום הראשונים נצווה על המשכן לא נצווה אז רק על כללות הדבר והראהו שם בהר המשכן כלו והמנורה והכלים כדמחייב קראי, אמן אחר יהכ"פ חזר לצותו בפרטות על כל דבר ודבר והוא צוה לישראל, ע"ש. ואין דבריו מוכרים. ובזה נתיאב לשון המקרא (להלן כ"ט) שאמר כל איש ואשה אשר נדב לבם אונם להביא לכל המלאכה הביאו בני ישראל, דמלות בני ישראל מיותר הוא, אבל אחר שאמר כל איש ואשה, היה מקום לומר כי גם הע"ר היה בכלל המתנדבים, لكن הוסיף בני ישראל לאפוקי האחרים.

נקודה א': לפי הזוהר, צווי המשכן בא לפני החטא, וחטאנו, ולאחר כך בא צווי חדש. ויש לשאול, ומה התורה חוזרת על כל פרט ופרט? ואולי לומר לנו, שאותו יחס שיש להקב"ה אוננו קודם חטא, יש אותו יחס אחר החטא. אולי אפילו יחס יותר גדולה. במקום שבعلي תשובה עומדים אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד. אותו משכן של לפני, היה אחרי. אמן, זה מסתבר לפי הרמב"ן. אך לפי הזוהר, הערב רב נכללו לפני החטא, ולאחר החטא לא. הפוך: מי שחווטא, אין לו חלק במשכן. לפחות, א"א להם להתנדב למשכן, אף שיכולים ללבת לשם. צרייך המשכן להבנות רק מכל ישראל, ולא מהערב רב שהדייחו אותם לעבוד את העגל.

הכתב והקבלה שמוט פרך לה פסוק כא

(כא) נשאו לבו וגוי נדבה רוחו. יש שני מיני נדיבים, יש מתנדב רק מצד نفسه, כיطبع גשמיותו מתנגדת בו לחוס על עצמוו, אמן מצד نفسه כבש טבע יצרו להתנדב, ויש מתנדב בנפשו וגופו, כי איןطبع גשמיותו מתנגדת אליו. זה האחרון נקרא נשאו לבם, כי גם לב גשמיותו מתרצה לנדבת נפשו, והראשון נקרא נדבת רוחו, כי רק הצד רוח נשמתו התנדב (רמ"א). ועמ"ש ר"פ תצוה, בפ' והם יקחו, בשם רמב"ן בכוונת מקרא זה.

פגשתי חבר שביע ש עבר, וזכרנו על דבר זה ששמרית המצוות ועליה מאוד דומה למי שהוא בדיאטה. **צרייכים** שהחמה ניצח את הלב. **צרייכים** self-control. כל היהדות יסודו בדבר זה.ומי שיש לו תאות וחמדת ממון, קשה מאוד לעזור אחרים עם הממון, קשה מאוד להתנדב הרבה. הוא, **צרייך** להתגבר על יצרו הרע, ולתת צדקה, לעוזר לאנשים. אך, יש אחרים, שככל נתיעטים הוא לעשות טוב. ולתת. על שני האנשים ייחדיו יש את המוצה לתת צדקה, ולנדב במשכן.

הכתב והקבלה שמוט פרך לה פסוק כה

(כה) בידיה טו. מלת בידיה נראית כמיותר, הכי משכחת טוי' באחד משאר איברים, אבל טעמו, הטוי' הייתה מעשי ידיהם ממש, לא קנו הטוי' מאחרים, אף לא שכרו פועלים לטווות, רק הם עצם השתדרו בטוויי לחובב מצוחה, (צד"ל).

לעשות היצחית שלך בלבד, חביב מצוחה. מצוחה בו יותר משלחו. הקשר מצוחה הכתובה בקרא, נציב, ביצחית, בסוכה. כל מה שהאדם מתעסק אישית בענייני הקב"ה, מתקרב יותר אליו, וזהו חיבור מצוחה.

הכתב והקבלה שמota פרק לו פסוק ו

(ו) וכלא העם מהביה. וכך לשון מנעה (רש"י), אמנים לא הייתה מניעת הבאות לרצונם דא"כ היה ראוי לומר להביה במל"ד, ועוד דומה שנאמר מרבים העם להביה ידענו דברניעת צויה משה היו מרבים והולכים, אלא וכלא הוא כפי עיקר הנחת שם כלא, בית הכלא (ירמיה ל"ז) שנמנעה היציאה ממנה באנס וכן וכלא העם, נמנע מלhalbיה בעל ררכום ושלא לרצונם ומלה מהביה טעמו שלא להביה כדין התחרבות מ"ם במקור הפעלים שיורה על השלילה, כמו ואחשוך אותו מחתוא, שלא לחתו, כל שומר שבת מחללו, לבלי חללו. ותרגום וכלא העם מהביה. ובשבח העם דבר הכתוב מחיבובם את המצוה ואין נכון לתרגם דמשמעו גם בדיניריא דעתיהו בכך.

מרוב התנדבותם, היו רוצים לתת עוד ועוד. מי שבאמת נתן בנדיות, תמיד רוצה לתת עוד ועוד.

הכתב והקבלה שמota פרק לח פסוק ח

(ח) במראות הצבאות אשר צבאו. להמפרשים מלת צבא כאן עניין אסיפה וקבוץ, וטעם מראות הצבאות מראות הנשים הנקבצות, אשר צבאו כלומר אשר התאספו; ולדבריהם לשון קטיעא במקרא, כי לא הזכר לא נשים, ולא לתכליות מה התאספו, אם להביה נדבותיהם אלא או להתפלל שם (ערש"י ואונקלס); וניל' שלמת צבא כאן עניינו תפארת וקשות הדר ויקר, כמו גאון כל צבי ישע"י כ"ז, צבי תפארתו, (שם כ"ח) ומזה (ירמי' ג') ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גוים דתרגומו אחסנת תושבתה עממיה, ולזה נקרא מין איל ליפיו ולהזרו צבא, בצבאות או באילות השדה וככפי (חולין ס') וכל צבאים, צבויים לשון יופי כמ"ש התוס' שם. וקרוב לכוכנה זו הונח עליו ית' שם צבאות, וכבלשון המכדרשבי' (בראשית ד' ו') צבאות איזו אותן הוא בכל חילין דידי רישים הוא ורב מכלא, כי המראות היו מנחשת מזוקק מעד עד שיכלו הנשים לראות מותוכן את תמןונת, כאשר ישתמשו הנשים בכמו אלה להתקשט ולתקן ראשם, הנה לשיתרשו בהם רשמי תמנונות היוטר דקות, היו צריכים להיות מנחשת כלל מלוטש ומזוקק מעד, ולヨיקר הדר תפארתם נקרו או בשם מראות צבאות; ולהזרות כי רק מנחשת המזוקק מעד נעשה הכיוור עם לנו, ולא נתערב בו מנחשת אחר המקלקל תפארת מראיתו אמר במראות בבב"ת, כי אם אמר מראות, היה משמעו ממקצתן (ע' רמ"ד); ואחר שנעשה הכיוור עם לנו רק מנחשת המזוקק מעד, היו שני הכלמים האלה ג' ב' יקרים מעד בהוד תפארתם והיו לתוכשייט גדול בפתח אורה"מ, ועוז"א אשר צבאו פתח אורה"מ כלומר אשר היו ליפות ולהדר את פתח אורה"מ, ובזה נתיישב לשון המקרא על מכונו. ומצאתי בשם רkn"ט פ' ויקרא, שנעשה הכיוור מראות הצבאות כדי שהכחון המקיריב קרבן נשים מסתכל בכיוור ורואה בו פרצוף האשה המביהה כדי שלא יסיח דעתו מבעל הקרבן.

הכתב והקבלה שמota פרק לה פסוק א

(א) אלה הדברים. רבינו אומר להביא שלשים ותשע מלאכותיהם לאמור מה שאל פה (מכילתא), כי כל המלאכות האלה היו במשכן, ופרט להם כאן את כולם, באמרו אליהם אלה הדברים השיעיכים למשכן ולכליו ולכל עבודתו לעשوتם, והזהירות אחר כך שלא יעשו אלה בשבת, הרי זהירות ע"פ על כל ל"ט מלאכות (וע' בשבת פ' כלל גדול ע'), ואמר רבי יוזי דעת כי יש הבדל בין מלת עבודה ובין מלאכה, עבודה כולן כל המעשים שאדם עושה, ואפי' אין במעשהו עניין המctrיך לידעוה וחכמה, גם איןנו משנה דבר במעשהו ולא מתקן דבר, כמו לשאת משאות אבניים, לרוץ מקום למקום, להוליך כלים אחר רבו לבית המרחץ, להלבשו וכיוצא מעשיים הללו שהם מעשה עבד, וזה עניין המלה שרשאה עבד, והשם עבודה, וכל אלה הדברים לא יפול עליהם שם מלאכה, ולא ימצא סמוך אליהם בכל כ"ק, ואין שם מלאכה נופל אלא על המחדש דבר בעניינים הטבעיים ומהן אותן במעשהו ממה שהוא, ועל ידי החדש הזה יהיה תקון הדבר, הוא שיבנה הוא שירוס, תמיד ישנה, וכשיש במעשהו תקון ליישוב העולם ה"ז מלאכה, ולכן מוחק על מנת לכתוב הורס על מנת לבנות כולם מלאכות הון, וכל מלאכה יש למוד וידעיה באיזה זמן ובאיזה כלי יעשה, ולכן מלת מלאכה כוללת כל הדברים הנוטעים במעשה בראשית ליישוב העולם הזה ולתקונו אשר בראש אליהם לעשות, כמו כלל עבודות האדמה הם מלאכות, הח:right; וזרעה וכיוצא, כי הש"י הזכיר לכל דבר מלאה זמן ידוע ומנהג ידוע וצריך האדם לעשות כפי ההכנות אלה ואז תצליח מעשהו, וכי שמקלקל במלאכתו לא עשה כלום כי אין ממנו תקון העולם, ולכן ארץ"ל לא אסורה תורה אלא מלאכת מחשבת, וכל המקלקל פטורים, ויזא מזה ע"ד כלל, כי כל מעשה אלהים שעשה בששת הימים נקראים מלאכות לא עבודות, ע"כ כתיב מכל מלאכתו, כי בו שבת מכל מלאכתו, ולכן אלה המלאכות כולם אסורים לנו לעשות ביום השבת, כי זהuir לא תעשה כל מלאכה, ולא אסר علينا העבודות, כי לא מצינו לא תעבור ביום השבת, או לא תעשה בו עבודה, לפי שלא הזירנו עליו, ויש לנו מזה שמותר לטלטל בשבת שלוחנות וכיסאות אוכלים ומשקים ולשאת אותם על כתפיו ולהביא מקצת העיר אל קצחו כשם לצורך עונג שבת; וכן מותר לרוץ כל היום מבית ויכויא, אף על פי שהן عمل וטורח לפיה אין אלא עבודות, והש"י לא אסר עשיות העבודה זולת המלאכה, ולכן חורש כל שהוא והזרע כ"ש והכותב שתי אותיות בשבת, ואך ע"פ שאין בכלל זה عمل וטורח כבר חיל את השבת לפי שעשה מלאכה; והנה כל המעשים שהזכיר הש"י במעשה בראשית לצורך האדם רבות מאד, קטנות תלויים באדמה בזרעים ובצמחים שהן לצורך מאכלו, וקצתם תלויים במלאכות שהן לצורך כליו ובגדיו, כמו מלאכת חרש וחושב התופר וצובע וכיווץ, וקצתן לצורך דירותו כמו מלאכת הבניין וכיוצא, ואלו הן ל"ט אבות מלאכות שקיבלו רוץ' לשנויים בפ' כלל גדול והוא קיבלתם ע"ד הלמ"ס שבচাচমতি allahim কলোলি' במספר זה כל המלאכות הרבות שהן במציאות, כי אותן שלא נזכרו הן תולדות וכלולות באבות הללו, וכולם דברים טבעים הדריכים לתקונו של עולם ויישבו, כמו שיבין המעמיק בענייניה, זולתי המוציא מרשות לרשות, ולכן שניה באחרונה, כי כפי סברת האדם איןנה מלאכה אחר שהמעשה עצמו מכל הדברים המותרים הוא, שהרי הוצאות המשא מורה"י לרעה"י או ברה"י עצמו אף ע"פ שהעיר גדולה מאד והמשא רב אין בכך כלום, והוצאות המשפט הקלה אפי' אם מה אחית מורה"י לרעה"ר או ד' אמות ברה"ר חייב עליה כרת, ואין בעניין זה שניי מעשה בטבע המציגות ותקונו כלל, אלא שגורת מלך היא שהמוחיא מרשות לרשות כעosa מלאכה ויחשב, ומשום כי אמתני' דל"ט מלאכות לא פריך בגמ' מנין מקרה, כי יכול בכלל ל"ת כל מלאכה הון, שככל המוניים הם הם מלאכות, בלבד הוצאה מרשות לרשות, ועלה פרכין (שבת פ"ז) הוצאה היכי כתיבא באוריינית שהיא אסורה ושתדמה לעניין החיבור לשאר מלאכות, ולא בעי לשינוי שכך קיבלנו ממשה בסיני, דא"ג שקבלנו שגם היא אסורה וחייבן עליה מיתה, מיהו מלאכה לא אפשר לקרותה, ותנא דין מ' מלאכות ח"א כתני ובכללו הוצאה, ומפני מצינו שהתורה קראתה

מלאכה, שנאמר ויעבירו קול במחנה וגוי (ויתו לא תקشا מה שהוקשו לבעלי התוס' שם בסוגי), והוצרכו לומר דמלאה גרווע היא, ע"ש). יצא לנו מזה שכל המעשים שתחת השם, כל חכמת מעשה קרויה מלאכה, והנה המלאכה פעם תקרה מלאכה בלבד, ופעמים היא עבודה ג"כ, כי המעשה עצמו הוא מלאכה, וכשייה שכיר לעשות זאת המלאכה ה"ה עובד לרבו לעשותה, וכשתבא למנין תראה שכל המלאכות השניות במשנתינו אפשר שייהו נעשים בתורת עבודה, אופה או מבשל או כותב בשכר וכיוצא בהן, לבذ מהוצאה מרשות לרשות, שהוצאה עצמה אינה מלאכה, ועיקר האסור ברשויות תלוי, ואין זה מן הדברים שיעבור בו האדם לאולתו, ע"כ בשבת כתוב לא תעשה כל מלאכה, ובכלל זה גם הוצאה מרשות לרשות כדףיק מן ויצו משה וגוי דרחמנא קרי' מלאכה, ובמועדים נאמר כל מלאכת עבודה ל"ת, ואין בכלל זה הוצאה מרשות לרשות, שאיננה עבודה, והכי קייל' שאין ערוב והוצאה לי"ט, אבל ביום הכפורים נאמר ל"ת כל מלאכה, ואיסור רשות בכלל, ויפה אמרו (בתלמוד כריתות) ע"ד רפרם שאמר אין ערוב והוצאה ליום הכפורים, הא דרפרם בדעתא הוא, ולהפץ בתקיעת שופר ורדיית הפת אפשר שייהו עבודה, שעבוד הרבה לנגן ולתקוע, או לשרת אצל התנור לרודת פתו, אבל אין מלאכה, לפי שאין מן הדברים שעושה דבר בתקון הדברים הטבעיים, כי השופר מוציא קול והרודה מונע שלא יתקלקל הפת בתנור, ויפה אמרו (ר"ה כ"ט) כל מלאכת עבודה ל"ת יצאו תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואין מלאכה, כלומר אלו נאמר כל עבודה לא תעשו הי' גם אלה אסורים, ועכשו שנאמר כל מלאכת עבודה יצאו אלו שאינם מלאכה אלא חכמה, שלמד Shir ולמד מעשה רדייה ואין בהם מעשה מלאכה. הנה נתבאר שבשים מלאכה כוללים ל"ט מלאכות ותולדותיהן ששנו חכמים, לבז הוצאה מרשות לרשות, ובמועדים נאמר כל מלאכת עבודה לא תעשה למד שאין ערוב והוצאה ליום טוב; ואף על גב דאמرين בבייצה דלבית הלל מוציאין את הלולב מטעם מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, דמשמע דמן הותרה אסורה? הא גופיה שהוצאה מותרת באוכל נפש מטעם הכתוב אנו למדים, לפי שנאמר כל מלאכת עבודה, דהא כתיבה ואריגה לא הותרן לצורך אוכל נפש, ורש"י פירש דמן הותרה מותרת למגורי בכל דבר ומשום טרחה אסור מדבריהם הוצאות אבניים, וכן כתוב הרמב"ס, שהוצאה והבערה יצאו מכלל ל"ט מלאכות ביום טוב ומטעם מתוך וחוי, וכותב המ"מ הא דחותרה הוצאה לצורך א"נ ולא הותרן כתיבה ואריגה לצורך א"נ לפי שהוצאה אף הוא באוכל ומשקה, והבערה מדכתייב לא תבערו וגוי ביום השבת, בשבת אסור הא ביום טוב מותר, ע"ש. ומה טוב אם נוציא גם הכתוב כמו שנזיכא הבערה מקרא דלא תבערו הכי נמי הוצאה נזיכא מכל מלאכת עבודה, ולא נצטרך לתירוץ המ"מ, אלא הוצאה והבערה שתיהן הותרו מן הכתוב, ולהכי לצורך אכילה מודזו בית שמאי לבית הלל ולא פלייגי אלא במתוך, אם הכתוב לא התיר הוצאה רק באוכל נפש, או מתוך שהותרה הותרה לכל דבר. וכן יתישב פשוטו של מקרא בירמיה לא תוציא משא מבתיכם ביום השבת, הא ביום טוב שרין, דהינו לצורך אוכל נפש לא כמו כתיבה ואריגה שאסורים אפילו לצורך אוכל נפש; הנה לשונות המקראות מעידות בפשטן על אמונה קבלת רבותינו.